

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ (БВП)

През трето тримесечие на 2009 година БВП възлиза на 18 056.3 млн. лева по текущи цени. Преизчислен в Евро БВП е съответно 9 232 млн., като на човек се падат 1 217.4 Евро. В реално изражение БВП намалява спрямо трето тримесечие на 2008 г. с 5.4 процента.

Трето тримесечие на 2009 година

1. Брутен вътрешен продукт¹

По предварителни оперативни данни, производеният брутен вътрешен продукт (БВП) през трето тримесечие на 2009 година възлиза на 18 056.3 млн. лева по текущи цени. На човек от населението се падат 2 381 лева от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1,368459 лева за щатски долар, БВП възлиза на 13 194.6 млн. долара и съответно 1 739.9 долара на човек от населението. Преизчислена в Евро, стойността на БВП възлиза на 9 232 млн. Евро, като на човек от населението се падат 1 217.4 Евро.

Спрямо трето тримесечие на 2008 година реалният спад на БВП е 5.4 процента.

2. Брутна добавена стойност²

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност възлиза на 15 209 млн. лева по текущи цени. Преизчислена в съпоставими цени, добавената стойност намалява с 4.5 процента спрямо съответния период на предходната година.

¹ **Брутният Вътрешен Продукт (БВП) по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

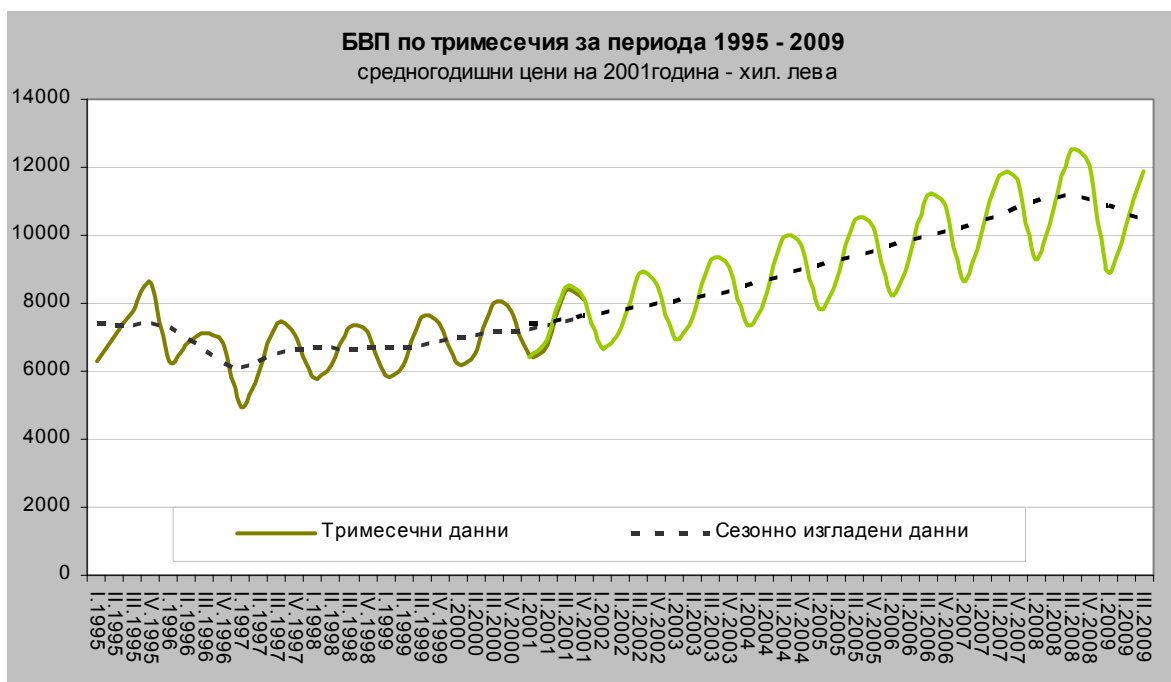
а) БВП е сума от брутната добавена стойност създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;

б) БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентите институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване), плюс износа на стоки и услуги, минус вноса на стоки и услуги;

в) БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка Формиране на дохода (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната Добавена Стойност (БДС) по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана, като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Графика 1

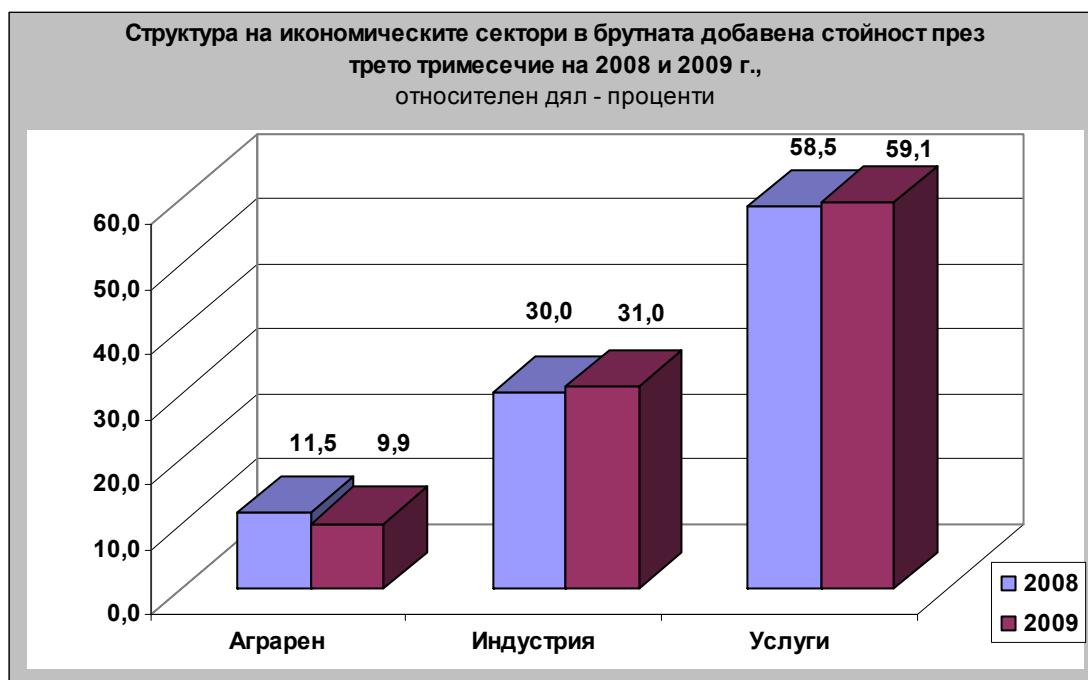

3. Икономически сектори

Индустриалният сектор увеличава относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1 процентен пункт спрямо трето тримесечие на 2008 година и достига до 31.0 процента през трето тримесечие на 2009 година. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите е 59.1 процента, което е с 0.6 процентни пункта повече спрямо съответния период на предходната година. Относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката намалява с 1.6 процентни пункта и достига до 9.9 процента през трето тримесечие на 2009 година.

Промените в структурните дялове се обуславят от реално увеличение на добавената стойност в аграрния сектор с 2.3 процента, докато добавената стойност, създадена от секторите индустриален и услуги бележат спад съответно с 6.0 и 5.1 процента в сравнение със същото тримесечие на предходната година.

Графика 2

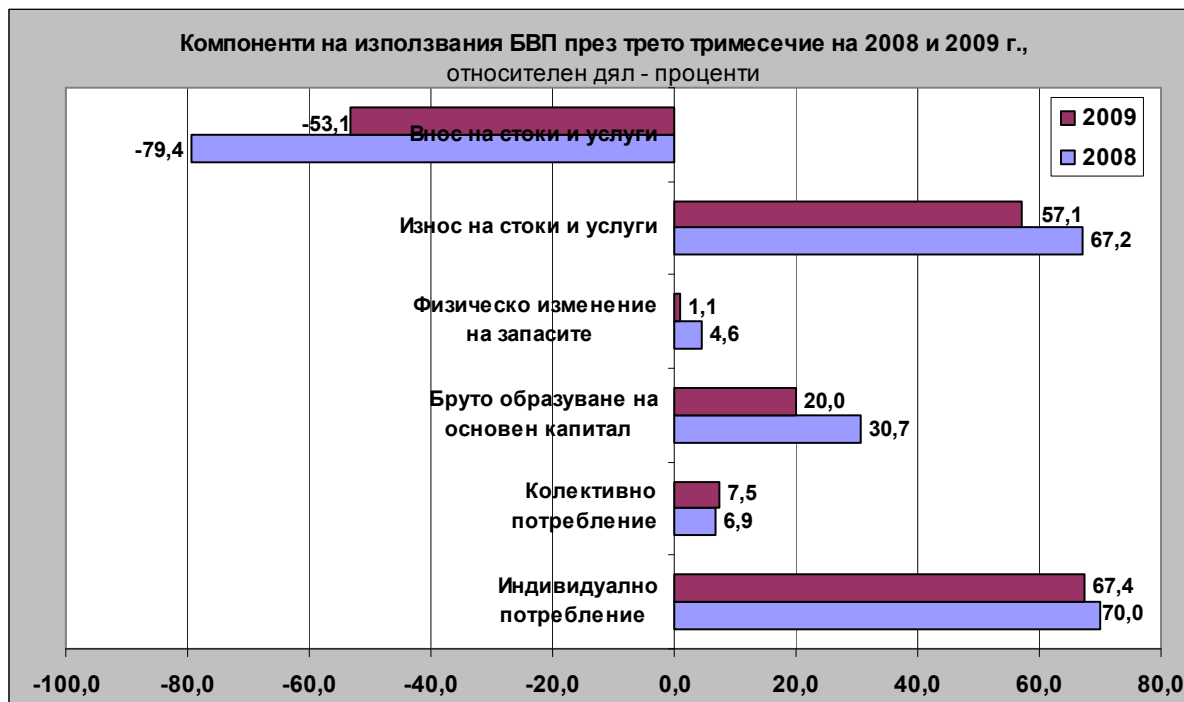
4. Крайно използван БВП

За индивидуално потребление на населението³ през трето тримесечие на 2009 година се изразходва 67.4 процента от произведения БВП. Реалното намаление на показателя е 4.7 процента спрямо съответното тримесечие на 2008 година. Индексът на физическия обем на инвестициите (бруто образуване в основен капитал⁴) 63.5 процента определя намаляващ относителен дял на тази категория до ниво от 20 процента от произведения БВП. Износът на стоки и услуги надвишава с 710.8 млн. лева стойностния обем на вноса. Износът на стоки и услуги е намалел реално с 6.7 процента, докато намалението на вноса на стоки и услуги спрямо съответното тримесечие на 2008 година е 23.4 процента.

³ *Разходите за крайно потребление* включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция, разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ *Брутообразуването в основен капитал* се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Графика 3

Деветмесечие на 2009 година

За деветмесечието на 2009 година БВП достига номинален стойностен обем от 48 339.0 млн. лева. Преизчислен в щатски долари БВП при средно валутен курс от 1,433396 лева за щатски долар, възлиза на 33 723.4 млн. долара. На човек от населението се падат 6 374 лева от обема на показателя, или 4 447 долара. Преизчислен в Евро БВП е съответно 24 715.3 млн., като на човек се падат 3 259.1 Евро.

В реално изражение БВП намалява спрямо съответния период на 2008 г. с 4.7 процента.

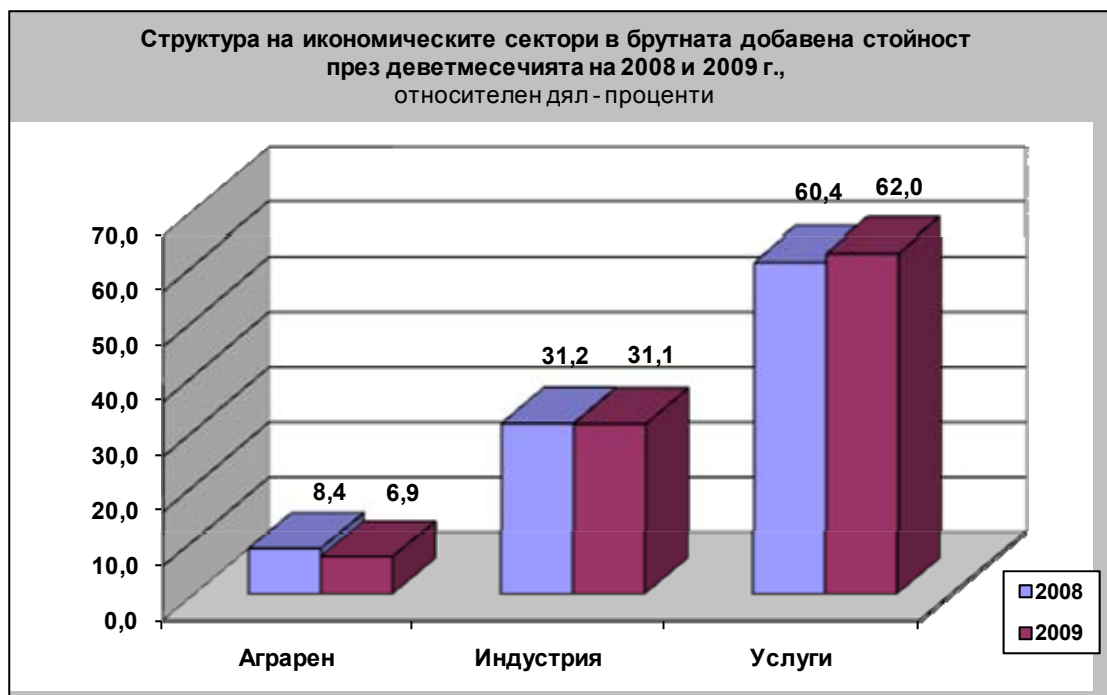
Добавената стойност, реализирана от субектите на националната икономика, възлиза на 40 671.6 млн. лева. Реалният стойностен обем на показателя е с 3.2 процента по-нисък от този достигнат през деветмесечието на 2008 година.

Индустриалният сектор създава 31.1 процента от добавената стойност на икономиката, което показва спад на относителния дял на сектора в сравнение с деветмесечието на 2008 г с 0,1 процента. Реалното намаление на създадената добавена стойност от индустриалния сектор е 8.3 процента.

Секторът на услугите бележи реално намаление от 0.7 процента, като относителният дял на сектора в добавената стойност на икономиката се увеличава - от 60.4 процента през деветмесечието на 2008 г. до 62.0 процента през съответния период на 2009 година.

Аграрният сектор намалява производствената си активност през деветмесечието на 2009 г. реално с 1.4 процента спрямо същия период на 2008 година.

Графика 4

От категориите на крайно използвания БВП, инвестициите в основен капитал намаляват реално с 23.2 процента и достигат относителен дял от 24.8 процента в общия обем на БВП. Индивидуалното потребление на населението намалява реално с 5.2 процента. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е негативно (-3 649.4 млн. лева). Външнотърговският баланс се формира в резултат на намаляващи реални стойностни обеми на вноса и износа на стоки и услуги. Вносът на стоки и услуги реално намалява с 23.0 процента, докато износа реално намалява с 12.8 процента.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ⁵.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката

⁵ Вж. www.nsi.bg, Национални сметки

на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват, като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

Представянето на данните в динамични редове по средногодишни цени на определена базисна година се основава на преизчисления чрез използването на индексите на физически обем за всяко тримесечие към съответното тримесечие на предходната година.

Данните по показатели в текущи и съпоставими цени за периода 1995 – 2001 година са представени преди разпределението на финансовите услуги по потребители, а за периода от 2002 година те включват разпределените финансово посреднически услуги⁵.